

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pauli Laymanni e Societate Iesu Jus Canonicum
Commentario Perpetuo Explicatum**

Et Uberi Non Minus Ac Varia Qvam Clara Et Solida Doctrina Illustratum

Commentarius In Librum III. Decretalium

Laymann, Paul

Dilingae, 1698

Capitvlvm XVIII. Eum qui.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62482](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62482)

3 Notandum secundò. Speciale hoc est in beneficijs Ecclesiasticis, dispensationibus, & similibus gratijs, quæ ex debito Ecclesiasticæ potestatis officio procedunt, quòd, cùm semel concessæ alicui sunt, per declaratam voluntatem ejus, vel eorum, ad quos talis potestas pertinet, revocari non possit, sed expectari debeat, an is, cui concessio facta, consentire velit, sicuti notavit hic *Anchoran. col. 1. & docui lib. 3. tract. 4. c. 1. n. 6.* alioquin verò donationes, per expressum consensum donatoris obligationem, aut vim aliquam non sortiuntur, sed revocari possunt, donec donatarius sciens acceptaverit, sicuti latius explicavi *tit. o. l. n. 5.* Adde, quòd collator ne quidem sub conditione, si Titius, cui collatio facta, non acceptaverit, alteri conferre possit, sicuti *Gl. hic monet v. personam ex c. 2. de electione in 6. & Regula 50. in 6.*

4 Notandum tertio. Licet in alijs rebus non solus consensus sufficiat ad acquirendum dominium earum, nisi insuper apprehensio accedat *L. traditionib. 20. c. de pactis.* tamen in beneficiorum provisionibus sola acceptatione, seu consensu expresso voluntatis acquiritur jus in re, & quasi dominium, prout docui *lib. 3. tract. 1. c. 5. n. 7.* & tradit *Anchoran. hic col. 1.* quòd facilius in istis juribus spiritualibus acquiritur jus in re, quàm in rebus corporalibus.

5 Notandum quartò. Beneficiarius cùm primùm sibi beneficium collatum acceptavit, etiam ante possessionis apprehensionem, potest illud dicere suum, cùm habeat jus in eo, & illud vindicare possit à possessore, aut detentore, atque pro juribus ejus agere: propriè autem dominus beneficii non est, tum quia spiritualium jurium non est propriè dominium, sed quasi dominium, tum quia hoc ipsum jus, seu quasi dominium tituli, ultra vitam ipsi concessum non est, & ideo non est jus proprietatis, quod ad successores transmittitur; quare si beneficium Prælatuæ, aut dignitati incorporatum sit, tunc majus & solidius jus dominij,

& quasi proprietatis cujusdam Prælati, ratione prælatuæ in eo obtinet.

Notandum quintò. Si actus pendeat ex voluntate alterius, & lex non statuat tempus ad consensum, vel dissensum declarandum (sicuti electo statuitur mensis ad electionem ipsi iatamam acceptandam, vel respuendam *c. quam sit 6. de electione in 6.*) tunc terminus ab homine præfigi potest; verumtamen si res adhuc integra sit, & Superior voluntatem non revocaverit, etiam post terminum elapsum acceptari potest beneficium, vel similis gratia, uti hic dicitur, & notat *Dominicus col. 1. Francus not. ult. Vide Gl. in Clement. v. infra mensem. de concessione præbenda.*

CAPITVLVM XVIII.

Eum qui.

PARAPHRASIS.

Si quis beneficium, cui cura Animarum incumbit, vi occupat, seu scienter se injustè intrudit, ipso jure privatus est beneficio curato, si quod prius obtinebat, quia non decet, ut stultus melioris, quàm perius conditionis existat; vel ut invalere eo, qui justè ingreditur, privilegio ampliore gaudeat; insuper violenti, qui propria auctoritate, seu potius temeritate dignitates, personatus, aut alia quæcunque beneficia occupare non verentur, eò ipsò jus, si quod in tali modo occupatis dignitatibus, personatibus, aut beneficijs habent, vel ad ea ipsis competit, amittere debent, ut si non virtutis amore, saltè pænæ formidine à suæ temeritatis audacià refrænentur. Ita Bonifacius VIII. hic.

SUMMARIUM.

1. *Vi, seu injustè, & scienter se intrudens in beneficium curatum, ipso jure eo privatus est.*
2. *Ita ut quavis probabile quidem sit, & fortasse verum, quòd ad personam*

tu, & dignitates non curatas extendenda non sit pœnalis hæc constitutio; probabilis tamen etiam sit extensio.

3. Neque tamen est idem beneficium per vim occupare, & injustè se intrudere.
4. Quæ sit intrusionis pœna.
5. In criminis pœnam jus, si quod in beneficio habet, amittit, qui propria auctoritate per vim Ecclesiasticum personatum, dignitatem &c. occupat.

Notandum primò. Si quis beneficium curatum vi occupat, vel se scienter injustè intrusit, ipso jure privatus est beneficio curato, quod ante obtinebat: per hæc constitutionem declarat *cap. de multa 28. hoc tit.* ubi dicitur, si obtinens beneficium curatum, alterum curatum recipiat, & possessionem ejus consequatur, prius habitum ipso jure amitti, & vacare. Hinc dubium ortum est, an idem sciendum de eo, qui alterum curatum per vim occupat, aut possessionem ejus injustè, & quidem scienter, seu formali injustitia, accipit, ideòque se intrudit, num prius habitum amittat, perinde ac is amittit, qui possessionem secundi curati justè assequitur; & affirmativè respondet Papa ob rationem in textu allatam, quia non decet, ut invasor &c.

Hinc verò ulterius dubitatum fuit, an hæc pœnalis constitutio locum etiam habeat in dignitatibus, & personatibus non curatis. Pro negativa questionis parte est, quia constitutio pœnalis extendi non debet ultra casum in ea expressum: cum itaque prior pars constitutionis de curatis tantum loquatur, non debet extendi ad personatus, aut dignitates non curatas. Et ita sentire videntur *Ancoran. & Lapsus initio hujus cap.* Contrarium verò tenent *Gl. hic. Domin. & Franc. argum. c. dudum 34. juxta Gl. in casu, de electione.* Rationem reddunt, quia hæc constitutio est declaratoria *tit. c. de multa.* at verò constitutio declaratoria, tamen pœnalis sit, extendi debet ad omnes actus, aut clausulas constitutionis declaratas, secundum *Glossam ce-*

lebrem in *c. is qui 19. v. vel electi, de electione in 6.* Cum itaque citatum *c. de multa* æquè locum habeat in dignitatibus, seu personatibus, ac in curatis beneficijs, sequitur, idem de hac constitutione dicendum.

Hæc sententia valde probabilis & communis est, sed dubito, num vera sit; si quidem ex textu colligitur, datâ operâ, (sermonem esse in priorè parte Capituli de beneficijs curatis duntaxat, alioquin etiam dignitates, ac personatus expressi fuissent, sicuti in parte posteriore. Ad argumentum responderi potest hæc partem constitutionis priorè non esse merè declaratoriam, sed extensivam; nam Regula juris est, quòd constitutio pœnalis, vel odiosa intelligi debet cum effectu, *Regulâ juris 52. in 6. non præstat impedimentum, quòd de jure non sortitur effectum*, etenim quòd nullum est, nullum effectum producit. *argum. c. Perpetua 7. de electione in 6. & docui lib. 1. tract. 4. c. 18. n. 3.* Cum itaque intrusus in aliquod beneficium injustè, ac sine titulo, illud verè non consequatur, dicendum videretur, quòd ita intrusus in Ecclesiam parochialem prioris curati beneficij privationem ipso jure non incurreret *excit. c. de multa.* nisi declaratio extensiva in hoc *c.* facta esset: hæc autem extensio, cum pœnalis, & odiosa sit, extendi ulterius non debet ad dignitates non curatas, præsertim cum major ratio prohibendi urgeat, ne curatorum beneficiorum possessio illegitimè acquiratur.

Notandum secundò. Non est idem beneficium per vim occupare, & se intrudere injustè, teste *Dominico hic col. 1. Franc. n. 2.* videntur enim differre, sicuti species à genere, nam etiam is, qui post collationem sibi factam per vim occupat beneficium, injustè intrusus dici potest, cum non canonicè possessionem, & administrationem usurpet, sicuti ex communi testatur *Rebuff. in reg. 20. Cancellaria v. dummodo intrusus nò fuerit,* quia licet Clericus post collationem, aut institutionem verbalem in beneficio legitima auctoritate factam, possessionem ejus, si vacat, spectato communi jure (& nisi

consuetudo Ecclesie sit, ut provifus per alium introducatur) apprehendere non prohibeatur, tamen id locum non habet, si alius in possessione fit, tunc enim eum propria auctoritate repellendo violentiam injustam inferre, atque seipsum intrudere censetur, *argum. L. si ex stipulatione §. ff. de acquirenda possessione & tradit Abb. in c. super de causa possessionis & proprietatis*. Et fufius explicavi in *disp. de Pralatis q. 113*. Quod autem non omnis, qui se intrudit, violentia utatur, per se notum est.

Præter hos modos intrusionis, quorum primus fuit violentiæ, alter, si quis absque Canonico titulo, sive sine collatione, aut institutione facta per Superiorem Ecclesiasticum beneficii possessionem aut administrationem usurpet, *c. ad aures 3. de excessib. Pralatorum*. Alij plures numerantur apud *Selva tract. de beneficiis p. 3. q. 11. n. 11.*

4 Intrusionis pœna est, quod intrusus inhabilis fiat ad id beneficium, in quod se intrusit, adeo ut in ejus assecutione necessarium sit fieri mentionem intrusionis, quia alioquin præsumitur, Papam non concessurum fuisse, si vitium intrusionis scivisset, prout ex communi docet *Abb. in c. cum jam dudum n. 3. hoc tit.* ubi ait, id notandum contra eos, qui se intrudunt in beneficio, auctoritate potestatis secularis, quia non intrant per ostium, sed aliunde conscendunt, & ideo indigni sunt pastoris nomine, vel prærogativâ, *c. relatum 21. de jure patronatus*, idemque *Rebuff. in Regula Cancellaria 29. ubi de intrusione. Felin. in c. postulasti. de rescriptis in fine*. Ubi tamen is docet, si talis intrusus aliud beneficium postulet, facta mentione de primo, sed dissimulata intrusione, impetrationem secundi validam esse, eò quod intrusio videatur quid extrinsecum, ad impetrationem beneficii secundi, atque nullo jure expressum, quod intrusio aliquem inhabilem reddat ad alia beneficia assequenda. Verùm id reperies expressum in *Consil. Lateranensi Generali sub Leone X. Sess. 10.* collationes

(à Principibus Laicis) factas nullas, & irritas esse decernimus, ac illis utentes reddantur inhabiles ad alia beneficia Ecclesiastica obtinenda, donec cum eis super hoc per Sedem Apostolicam fuerit dispensatum.

Notandum tertio. Qui beneficium Ecclesiasticum, dignitatem, aut personatum per vim propria auctoritate occupat, jus, & quod in eo habet, in criminis pœnam amittit. Quade re dixi *lib. 3. tract. 1. de justitia c. 7. in fine*, ubi annotavi ejusmodi pœnas, cum sint juris acquisiti privativæ, in conscientia non obligare ante judicis sententiam.

Corollarium. Discrimen est, quod is, qui curatum beneficium per vim occupat, illud ipsum, si jus in eo habeat, amittere debeat, & alio curato prius habito destituitur: qui autem beneficium non curatum per vim accipit, id solum, si in eo jus habet, amittere cogitur, non item alia prius obtenta. Ita sumitur *ex 2. & 3. notando*.

CAPITULUM XIX.

Is cui.

PARAPHRASIS.

Si Papa tibi gratiam fecerit, ut in tua, vel alia quadam Ecclesia, uni idoneæ personæ beneficium providere possis, non potes providere alicui jam habenti sufficientis beneficium, nisi illud dimittat, vel nisi in concessione, seu gratia expressum sit, quod personæ etiam beneficiatæ conferre liceat; hoc enim casu providere poteris alicui habenti beneficium unicum tantum, dummodo id curatum non sit; quod si verò concessum tibi sit, ut providere possis alicui alia beneficia habentis, ita pluralitas ad duo, quæ sine cura Animarum sunt, restringi debet: sin aliter provisio fiat, irrita censenda est.

SUMMARIUM.

1. Strictam potius, quam amplam interpretationem mereatur facultas à Pontifice